

ЕМОЦІЙНО-ЕКСПРЕСИВНА МОДАЛЬНІСТЬ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ Й АРАБСЬКОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТЕКСТАХ

Андрій МАЦКЕВИЧ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра сходознавства імені професора Ярослава Дашкевича,
вул. Університетська, 1/239, Львів, Україна, 79000,
тел.: (0 32) 239 47 56, e-mail: andriy.centre@gmail.com*

Досліджено емоційно-експресивний тип модальності на матеріалі сучасного українського й арабського публіцистичного текстів. Визначено інтонаційні засоби вираження емоційно-експресивної модальності, а також її стилетвірну роль в українській та арабській публіцистиці.

Ключові слова: модальність, інтонація, пунктуаційні засоби, публіцистичний текст.

Постановка проблеми. Модальність, попри різноманіття лінгвістичних трактувань, традиційно визначають як функціонально-семантичну категорію, що виражає різні види відношення висловлення до дійсності, а також різноманітну кваліфікацію мовцем того, про що йдеться в повідомленні [1: 189–190; 9: 303]. Антропоцентричність природи модальності як категорії для позначення різних відношень мовця розширює її змістові межі настільки, що охоплює не лише різні типи інтелектуальної інтерпретації інформаційної основи повідомлюваного, але й також усі можливі засоби його суб'єктивної обробки [13: 231–233; 17; 20: 109]. Як наслідок, **актуальність дослідження** лінгвістичної модальності мотивована потребою уточнення семантики цієї категорії та засобів її вираження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманіття лінгвістичних трактувань модальності (наприклад, функціонально-семантичне [21: 367–368] чи семантико-прагматичне [1: 190] визначення) загалом об'єднує їхня антропоцентричність [1: 190], що (як уже було зазначено) надто розширює змістові та формальні межі цієї категорії. Одним із можливих способів обмеження узагальненого формально-семантичного статусу модальності є опертя на її функціонально-стилістичну роль у тексті, зокрема публіцистичному – українському (УПТ) й арабському (АПТ). У такому випадку модальність постає стилетвірним елементом публіцистики, пов'язаним, зокрема, з емоційно-експресивним впливом на адресата [4: 115; 6: 196; 7: 331; 15: 272; 19: 511; 21: 539].

Виклад основного матеріалу. У досліджуваному матеріалі джерелом емоційно-експресивної модальної семантики можна вважати інтонацію, виражену у відповідних графічно-розділових, пунктуаційних засобах. Знаками оклику, наприклад, в українському публіцистичному тексті втілюються такі авторські відношення:

- модально-позитивні очікування, у контексті авторських розчарувань (приклад 1: “[...] 10 років тому ми вважали цього балакуна [«Ющенко»] незламним витязем. Думали: ось вона, совість нації! А совість нації тоді, як пригадуєте, підписала гнівного листа проти руху «Україна без Кучми»” [3: 10]);
- модально-негативне спонукання (приклад 2: “Тож антиконституційний і антидержавний законопроект, яким «запущено механізм, що порве державу» (Максим Стріха), необхідно рішуче відхилити!” [18]).

В арабській публіцистиці знак оклику здатний втілювати модально-негативну семантику обурення (приклад 3: “*Hunā kānat hazīmatu-l-ġuzātī bi-r-raġmi mim mā ḥarabū wa qatalū wa hadamū!*” – “Тут [у Дженіні (Ġanīn)] була поразка завойовників, попри те, що вони нищили, вбивали і руйнували!” [29]).

Питальна ж інтонація – як риторичний засіб активізації уваги адресата, апеляції до його точки зору з метою налагодження зворотного зв’язку – в українському публіцистичному тексті втілює:

- модально-негативні докоряння (приклад 4: “Чи не час українській владі перестати дратувати світ?” [2]);
- здивування (приклад 5: “Чому люди мають дотримуватися, захищати чи відстоювати те, що за них написала група професійних юристів, а ухвалила Верховна Рада, недовіра людей до якої 1996 року на 52,5 % перевищувала рівень довіри?” [5]);
- сарказм адресанта (приклад 6: “Чи не поставити нам в Україні пам’ятник жертвам абортів? Мені уявляється, що це мав би бути величезний шлунок з іще більшими загрибуваними руками. [...] Правда, під ним варто ще зобразити жадібні лики багатьох жертв того негуманного гінекологічного діяння. Певне, там мали б зайняти місце чимало наших політичних діячів [...]” [12]).

В арабському матеріалі дослідження питальна інтонація виражає модально-негативне обурення (приклад 7: “*Hali-’ntahat bi-l-fi’li maġzaratu Ġazza? Wa hal sa-takūnu dimā’u-l-’abraiyā’i mina-l-’aṭfāli-r-ruddā’i wa-s-sayyidāti wa-l-musinnīna wa ġayri-him min muwāṭanī Ġazza hiya ’āḥīrun mā tasfiqū-hu ’Isrā’īlu min dimā’in? Hal kānat ’Isrā’īlu fī ḥāġatin māssatin ’ilā kulli ḥāzā-d-damāri, wa ’ilā ’irāqati kulli tilka-d-dimā’i li-tabda’a ṭarīqa-s-salāmi?*” – “Чи насправді завершилась різня в Газі? Чи буде кров невинних грудних дітей, жінок, літніх людей та інших мешканців Гази останньою, яку проливає Ізраїль? Чи була в Ізраїлю нагальна потреба в усій цій розрусі та пролитті всієї тієї крові, щоб почати шлях до миру?” [27]).

Натомість крапки (кількість яких в українській мові традиційно-фіксована і становить три, однак в арабській, – унаслідок, зокрема, нестандартизованості пунктуації [22: 443; 23: 101], може сягати від двох до трьох (чи навіть чотирьох [25: 22–23]))

стають засобом вираження очікувальної інтонації у модальній семантиці погрози і в українському (приклад 8: “Тектонічні зміни в свідомості українських мас полягають у тому, що від цілковитої апатії, зневіри і впевненості, що правди в країні немає [...] пересічні українці переходять до дієвої ненависті та самосуду. [...] Історія українського народу дає багато інформації для таких роздумів [...]. Коли влада перетворюється на антивладу, втрачаючи залишки функціональної корисності для мас, скрізь, не лише в Україні, виникають певні громадські компенсатори. [...] Цей вулкан уже близький до виверження...” [11: 48]), і в арабському матеріалі (приклад 9: “Uqtul yā Mursī-l-miṣriyyūna wa ’am‘in fi-l-qatli, wa lākin ’i‘lam ’anna-l-qatla lan yaḥmiya-ka min maṣīri-ka wa lan yaqḍiya ‘alā-š-šawrati. Riṣālatu-ka waṣalat yā Mursī wa bi-qadri qatli-ka li-l-miṣriyyūna fa-’inna radda-š-šawrati ‘alay-ka sawfa yaṣīlu-ka qarīban.. ’Aqrabu mā tataṣawwaru” – “Вбивай, Мурсі, єгиптян, ретельно вбивай, однак знай, що вбивства не захистять тебе від власної долі і революцію не знищити. Послання тобі, Мурсі, відправлено і скільки б ти не вбивав єгиптян, відповідь революції буде швидко... Швидше, ніж ти уявляєш” [24]).

Окрім вищевказаних інтонаційних засобів, в українському й арабському публіцистичному текстах для увиразнення авторських модально-аксіологічних відношень так само ще використовують лапки. З одного боку, вживання лапок в українському матеріалі дослідження вказує на цитування (приклад 10: посилання на “*московських колег*” як авторів неологізму “*христочекісти*” – “Мене не влаштує й ніколи не влаштує так зване політичне православ’я в поєднанні з інтенсивною господарською діяльністю. Попи на мерседесах. Владики – за сумісництвом консультанти й водночас обслуга кремлівських чиновників. «Христочекісти», як влучно їх називають московські колеги” [14: 17]) і становить засіб логіко-аргументаційної організації тексту та, відповідно, модальних відношень у ньому. З іншого боку, власне модально-виражальна функція лапок в українській публіцистиці проявляється у: 1) втіленні сумніву щодо сутності об’єктів повідомлення (приклад 11: сумнів у “*позитивних сигналах*”, “*системних зрушеннях*” та “*комплексних перетвореннях*”, що трансформується у модально-негативну оцінку “*пустопорожніх слів*” – “[...] з вуст гаранта лунають пустопорожні вислови про «позитивні сигнали», «системні зрушення» та «комплексні перетворення», які навряд чи до кінця зрозумілі аудиторії, котрій призначаються, але мають створити в неї відчуття того, що в державі все під контролем” [8: 8]); 2) втіленні іронії, що, за умови модально-негативної оцінки її об’єкта, перетворюється на сарказм (приклад 12: “*використовувати [Верховну Раду] за призначенням*” – “Верховну Раду, перефразовуючи згаданого вище Володимира Олійника [«речник від правлячої партії»], регіонали «використовують за призначенням». Серед найбільш резонансних останніх рішень – ухвалення трьох законопроектів, які начебто мають стимулювати інвестиційну діяльність у пріоритетних галузях економіки, а насправді фактично відновлюють спеціальні економічні зони, які в першій половині 2000-х років уже були інструментом ухиляння від сплати податків для підприємств обраних людей” [16: 6–7]); 3) позначенні переносного значення слова, що використовується для модальної оцінки об’єктів повідомлення (приклад 13: модально-негативна оцінка в асоціативному зв’язку лексем – “*кочубей*” – “*зрадники*”, “*Ющенко*” – “*найбільший «кочубей*””: “Ющенко, геть позбавлений здатності до об’єктивного

критичного ставлення до своєї особи, цей полководець української поразки, могильник Майдану і Помаранчевої революції критикував «кочубеїв» (зрадників), не відчуваючи, що сам об'єктивно став найбільшим «кочубеєм», який здав країну цій зграї» [10: 21]).

В арабському матеріалі дослідження, подібно до української публіцистики, лапки вживаються, зокрема, для цитування, пов'язаного з утіленням логічної аргументованості авторських модальних відношень (приклад 14: посилання на думку Мішеля Варшавського: “[...] yaqūlu: «Tahta rukāmi buyūti-nā fī Ġanīn wa Nāblus lam yudafan mustaqbala-nā faqat, bal mustaqbala-hu wa mustaqbala’Isrā’īla»’išāratu wādīhatu-l-mağzā wa muqni’atu-l-manṭiqi, fa-hāzā-l-’anfu-l-’unṣuriyyu li-l-’iğtiyāhi-l-’isrā’īliyyi ’awda’a fī bāṭini-l-’ardi-l-filasṭīniyyati bi-l-fi’li ṣa’ran hā’ilan lan yahda’a ’illā bi-’ğtisāsi mani-’rtakaba-l-ğarīmata sawā’an ’alā mustawā-l-’afrādi ’aw ’alā mustawā-t-tarkībati-l-muğtami’iyyati ’aw-s-siyāsiyyati” – “[Ізраїльський письменник Мішель Варшавський (’al-kātibu-l-’isrā’īliyyu Mīšīl Fāršūskī)] каже, що: «Під завалами наших будинків у Дженіні та Наблусі було поховано не лише наше майбутнє, але і його [Шарона (Šārūn)] – ізраїльського прем’єр-міністра станом на час написання автором статті – липень 2002 року] майбутнє і майбутнє Ізраїлю» – значення цього натяку ясне й логіка переконлива; це расистське насильство ізраїльської інвазії, насправді, заклало в нутро палестинської землі колосальну помсту, що ніколи не згасне, допоки ті, хто скоював цей злочин, не будуть знищені незалежно, чи це окремі особи, чи суспільні або політичні структури” [28]), а також для втілення переносного значення лексеми з метою модальної оцінки її об’єкта позначення (приклад 15: модально-негативна оцінка “держави «Ізраїль»” – “dawlatu «’Isrā’īla»” – як “расистської і терористичної держави № 1” (’ad-dawlatu-l-’unṣuriyyatu wa-l-’irhābiyyatu raqmu wāhidin): “[...] ’aṣbahat dawlatu «’Isrā’īla»-d-dawlata-l-’unṣuriyyata wa-l-’irhābiyyata raqma wāhidin ’alā wağhi-l-kurrati-l-’ardīyyati [...]” – „[...] утворилася держава «Ізраїль» – расистська і терористична держава № 1 на поверхні земної кулі [...]” [26]).

Висновки. Отже, графічно-інтонаційні засоби – виразники емоційно-експресивних відношень автора (його модальності), пов’язаних із модально-негативними спонуканням (приклад 2 (УПТ)), докорянням (приклад 4 (УПТ)), здивуванням (приклад 5 (УПТ)), іронією (приклад 12 (УПТ)), сарказмом (приклад 6 (УПТ)), погрозою (приклади 8 (УПТ) і 9 (АПТ)), сумнівом (приклад 11 (УПТ)), обуренням (приклади 3 і 7 (АПТ)), переносними значеннями слів (приклади 13 (УПТ) і 15 (АПТ)) та модально-позитивним очікуванням (приклад 1 (УПТ)), а також логіко-аргументаційною організацією модально-оцінних відношень (приклади 10 (УПТ) і 14 (АПТ)) як стилетвірними ознаками сучасної української та арабської публіцистики. Емоційно-експресивна модальність нашаровується на лексичні засоби, підсилюючи авторські якісно-оцінні відношення – проте у такому випадку необхідно уточнити межі категорій модальності й оцінки, що становить перспективу використання результатів цього дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Бацевич Ф. С.* Нариси з лінгвістичної прагматики / Ф. С. Бацевич. – Львів : ПАІС, 2010. – 336 с.
2. *Безсмертний Р.* “Лукашенізація” України [Електронний ресурс] / Р. Безсмертний // Дзеркало Тижня. – 2012. – № 8. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/POLITICS/lukashenizatsiyaukrayini.html>
3. *Винничук Ю.* Ще не вмерли наші граблі / Ю. Винничук // Український тиждень. – 2012. – № 30 (247). – С. 10–11.
4. *Гальперин И. Р.* Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – Москва : Наука, 1981. – 138 с.
5. *Друзенко Г.* “Синдром непричетности” [Електронний ресурс] / Г. Друзенко // День. – 2013. – № 70. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/sindrom-neprichetnosti>
6. *Єрмоленко С. Я.* Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор. – Київ : Либідь, 2001. – 223 с.
7. *Кочан І. М.* Лінгвістичний аналіз тексту / І. М. Кочан. – Київ : Знання, 2008. – 423 с.
8. *Леліч М.* Янукович 2.0 / М. Леліч // Український тиждень. – 2013. – № 10. – С. 8.
9. *Лингвистический энциклопедический словарь.* – Москва : Сов. энциклопедия, 1990. – 685 с.
10. *Лосєв І.* “Націонал-демократія померла, хай живе націонал-демократія!” // Український тиждень. – 2012. – № 29 (246). – С. 20–21.
11. *Лосєв І.* Робін Гуд, Кармалюк, Залізник та інші? / І. Лосєв // Український тиждень. – 2012. – № 26 (243). – С. 48.
12. *Луканов Ю.* Пропонуємо встановити пам’ятник “жертвам абортів” [Електронний ресурс] / Ю. Луканов // День. – 2008. – № 79. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/proponuyi-vstanoviti-pamyatnik-zhertvam-abortu>
13. *Ляпон М. В.* К вопросу о языковой специфике модальности / М. В. Ляпон // Известия Академии наук СССР. СЛЯ. – 1971. – Т. 30. – Вып. 3. – С. 230–240.
14. *Макаров Ю.* Здається, я вірю / Ю. Макаров // Український тиждень. – 2012. – № 26 (243). – С. 17.
15. *Мацько Л. І.* Стилїстика української мови / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – Київ : Вища школа, 2003. – 462 с.
16. *Олексїєнко О.* Використовувати за призначенням / О. Олексїєнко // Український тиждень. – 2012. – № 37 (254). – С. 6–7.
17. *Парамонова В. С.* К вопросу о модальности художественного текста [Електронний ресурс] / В. С. Парамонова. – Режим доступу : <http://конференция.com.ua/pages/view/370>
18. *Погребенник В.* Запущено механїзм, що порве державу [Електронний ресурс] / В. Погребенник // День. – 2012. – № 104. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/zapushcheno-mehanizm-shcho-porve-derzhavu>
19. *Сучасна українська літературна мова: Стилїстика.* – Київ : Наукова думка, 1973. – 588 с.
20. *Тураєва З. Я.* Лингвистика текста и категория модальности / З. Я. Тураєва // Вопросы языкознания. – 1994. – № 3. – С. 105–114.
21. *Українська мова: Енциклопедія.* – Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
22. *Чернов П. В.* Справочник по грамматике арабского литературного языка / П. В. Чернов. – Москва : Восточная литература, 1995. – 473 с.

23. Шагаль В. Э. Учебник арабского языка / В. Э. Шагаль, М. Н. Мерекин, Ф. С. Забиров. – Москва : Воениздат, 1983. – 784 с.
24. 'Alā' 'al-'Aswānī. Limāzā Mursī yaqtulu-l-miṣriyyūna? [Електронний ресурс] / 'Alā' 'al-'Aswānī // 'As-Safir. – 29/01/2013. – № 12392. – Режим доступу : <http://assafir.com/Article.aspx?EditionId=2371&articleId=2496&ChannelId=57016&Author=%D8%B9%D9%84%D8%A7%D8%A1%20%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%B3%D9%88%D8%A7%D9%86%D9%8A>
25. *Badawī El-Said*. Modern Written Arabic: a Comprehensive Grammar / Badawī El-Said, Carter M. G., Gully A. – London ; New York : Routledge, 2004. – 832 p.
26. *Nawāf az-Zarw*. 'Al-'Irhābu-ṣ-ṣiḥyūnī wa fatāwā-l-hāhāmātī [Електронний ресурс] / Nawāf az-Zarw // Mağallatu-l-'Arabī. – 2010/3. – № 616. – Режим доступу : <http://www.alarabimag.com/Article.asp?ART=4290&ID=49>
27. *Sulaymān 'Ibrāhīm 'al-'Askarī*. Ġazza... Halqatun fī-ṣirā'i-l-'arabī-l-'isrā'īlī ṭawīli-l-'ağali [Електронний ресурс] / Sulaymān 'Ibrāhīm 'al-'Askarī // Mağallatu-l-'Arabī. – 2009/3. – № 604. – Режим доступу : <http://www.alarabimag.com/Article.asp?Art=6119&ID=61>
28. *Sulaymān 'Ibrāhīm 'al-'Askarī*. Hulmun ṭūbāwī 'am wāqī'un ṣaqaḥī? Dawlatun ṣunā'iyatu-l-qawmiyyati fī Filasṭīna-l-muḥtallati [Електронний ресурс] / Sulaymān 'Ibrāhīm 'al-'Askarī // Mağallatu-l-'Arabī. – 2002/7. – № 524. – Режим доступу : <http://www.alarabimag.net/Article.asp?Art=10288&ID=148>
29. *Taḥsīn Yaqīn*. 'At-Ta'ṭīḥu yamurru min hunā... [Електронний ресурс] / Taḥsīn Yaqīn, 'Abd al-Bāsiṭ Ḥalaf // Mağallatu-l-'Arabī. – 2010/7. – № 620. – Режим доступу : <http://www.alarabimag.net/ArticlePRN.asp?ID=3723>

REFERENCES

1. Batsevych, F. S. (2010). *Narysy z linhvistychnoi prahmatyky*. Lviv: PAIS.
2. Bezsmertnyi, R. (2012). “Lukashenizatsiia” Ukrainy. *Dzerkalo Tyzhnia*, № 8. Retrieved from <http://gazeta.dt.ua/POLITICS/lukashenizatsiyaukrayini.html>
3. Vynnychuk, Yu. (20112). Sheche ne vmerly nashi hrabli. *Ukrainskyi tyzhden*, № 30 (247), 10–11.
4. Halperin, I. R. (1981). *Tekst kak obiekt linhvisticheskogo issledovaniia*. Moskva: Nauka.
5. Druzenko, H. (2013). “Syndrom neprychetnosti”. *Den*, № 70. Retrieved from <http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/syndrom-neprichetnosti>
6. Yermolenko, S. Ya., Bybyk, S. P., Todor, O. H. (2001). *Ukrainska mova: Korotkyi tlumachnyi slovnyk linhvistychnykh terminiv*. Kyiv: Lybid.
7. Kochan, I. M. (2008). *Linhvistychnyi analiz tekstu*. Kyiv: Znannia.
8. Lielich, M. (2013). Yanukovych 2.0. *Ukrainskyi tyzhden*, № 10, 8.
9. *Linhvisticheskii entsyklopedicheskii slovar*. (1990). Moskva: Sov. entsyklopediia.
10. Losiev, I. (2012). “Natsional-demokratiia pomerla, khai zhyve natsional-demokratiia!”. *Ukrainskyi tyzhden*, № 29 (246), 20–21.
11. Losiev, I. (2012). Robin Hud, Karmaliuk, Zalizniak ta inshi? *Ukrainskyi tyzhden*, № 26 (243), 48.
12. Lukanov, Yu. (2008). Proponuiu vstanovyty pamiatnyk “zhertvam abortu”. *Den*, № 79. Retrieved from <http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/proponuyu-vstanoviti-pamyatnik-zhertvam-abortu>
13. Liapon, M. V. (1971). K voprosu o yazykovoii spetsyfyke modalnosti. *Izvestiia Akademii nauk SSSR. SLIa*, t. 30, vyp. 3, 230–240.
14. Makarov Yu. (2012). Zdaietsia, ya viriu. *Ukrainskyi tyzhden*, № 26 (243), 17.

15. Matsko, L. I., Sydorenko, O. M., Matsko, O. M. (2003). *Stylistyka ukrainskoi movy*. Kyiv: Vyscha shkola.
16. Oleksienko, O. (2012). Vykorystovuvaty za pryznachenniam. *Ukrainskyi tyzhden, № 37 (254)*, 6–7.
17. Paramonova, V. S. *K voprosu o modalnosti khudozhestvennogo teksta*. Retrieved from <http://конференция.com.ua/pages/view/370>
18. Pohrebennyk, V. (2012). Zapushcheno mekhanizm, shcho porve derzhavu. *Den, № 104*. Retrieved from <http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/zapushcheno-mekhanizm-shcho-porve-derzhavu>
19. *Suchasna ukrainska literaturna mova: Stylistyka*. (1973). Kyiv: Naukova dumka.
20. Turaeva, Z. Ya. (1994). Lingvistika teksta i kategoriii modalnosti. *Voprosy yazykoznaviia, № 3*, 105–114.
21. *Ukrainska mova: Entsyklopediia*. (2004). Kyiv: Ukrainska entsyklopediia im. M. P. Bazhana.
22. Chernov, P. V. (1995). *Spravochnik po grammatike arabskogo literaturnogo yazyka*. Moskva: Vostochnaia literatura.
23. Shahal, V. E., Merekin, M. N., Zabiroy, F. S. (1983). *Uchebnik arabskogo yazyka*. Moskva: Voienizdat.
24. 'Alā' 'al-'Aswānī. (2013). Limāzā Mursī yaqtulu-l-miṣriyyīna. *'As-Safīru, 29/01/2013, № 12392*. Retrieved from <http://assafir.com/Article.aspx?EditionId=2371&articleId=2496&ChannelId=57016&Author=%D8%B9%D9%84%D8%A7%D8%A1%20%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%B3%D9%88%D8%A7%D9%86%D9%8A>
25. Badawī, El-Said, Carter, M. G., Gully, A. (2004). *Modern Written Arabic: a Comprehensive Grammar*. London; New York: Routledge.
26. Nawāf az-Zarw. (2010). 'Al-'Irhābu-ṣ-ṣihyūnī wa fatāwā-l-hāhāmātī. *Mağallatu-l-'Arabī, 2010/3, № 616*. Retrieved from <http://www.alarabimag.com/Article.asp?ART=4290&ID=49>
27. Sulaymān, 'Ibrāhīm 'al-'Askarī. (2009). Ġazza... Ḥalqatun fī-ṣirā'i-l-'arabī-l-'isrā'īlī ṭawīlī-l-'ağali. *Mağallatu-l-'Arabī, 2009/3, № 604*. Retrieved from <http://www.alarabimag.com/Article.asp?Art=6119&ID=61>
28. Sulaymān, 'Ibrāhīm 'al-'Askarī. (2002). Hulmun ṭūbāwī 'am wāqī'un ṣaqāfī? Dawlatun ṣunā'iyatu-l-qawmiyyati fī Filasṭīna-l-muḥtallati. *Mağallatu-l-'Arabī, 2002/7, № 524*. Retrieved from <http://www.alarabimag.net/Article.asp?Art=10288&ID=148>
29. Taḥsīn, Yaqīn, 'Abd, al-Bāsiṭ Ḥalaf. (2010). 'At-Ta'rīḥu yamurru min hunā... *Mağallatu-l-'Arabī, 2010/7, № 620*. Retrieved from <http://www.alarabimag.net/ArticlePRN.asp?ID=3723>

Стаття: надійшла до редакції 15.10.2018
прийнята до друку 13.11.2018

EMOTIONAL-EXPRESSIVE MODALITY IN MODERN UKRAINIAN AND ARABIC PUBLICISTIC TEXT

Andrii MATSKEVYCH

*Ivan Franko National University in Lviv,
Professor Yaroslav Dashkevych Department of Oriental Studies,
1/239, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
tel.: (+38032) 239 47 56, e-mail: andriy.centre@gmail.com*

It is believed that knowledge of the essence and nature of the language without reference to human and human factors involved in language is impossible. Hence, the modality as a linguistic category, despite the diversity of interpretations and understandings, there is usually an expression of speaker's individuality, an indicator of his value positions and orientations, the prism of reality for perception of participant communication, his worldview.

The article traces a notion of modality as the anthropocentric semantic-pragmatic category which expresses speaker's attitude towards the content of text and contain speaker's subjective nature related to the expression of his worldview and axiological orientations – i.e. point of view. The major objective of this work is to analyze the emotional-expressive type of modality in modern Ukrainian and Arabic publicistic text.

The relevance of this article is determined by lack of study, diversity and sometimes contradictory of the scientific approaches in linguistics for researching aspects of the category of modality which are connected with its semantic, paradigmatic and typology.

It has been determined the intonation means of emotional-expressive modality as well as its role in forming of modern Ukrainian and Arabic publicistic text. On the one hand, the intonation means of modality (e.g., represented graphically by the punctuation marks) represent emotionally expressive semantics of the author's attitudes (e.g., modal-negative prompting, torment, amazement, irony, sarcasm, threat, doubt, indignation, figurative words and modal-positive expectation with logical organization of modal-evaluation semantics) and can be considered as one of the main style-forming factors of modern Ukrainian and Arabic publicistic text. On the other hand, emotionally expressive semantics of modality overlaps its lexical means of evaluation semantics, thus raising the problem of the difference between modality and evaluation (which is the outlook for future modality studies).

Keywords: modality, intonation, punctuation means, publicistic text.